

Виконання покарань, призначених військовослужбовцям

У науково-практичному посібнику «Виконання покарань, призначених військовослужбовцям» уперше на рівні окремого видання розглядаються питання, пов'язані з виконання призначених військовослужбовцям покарань. Увагу приділено покаранням, призначення і виконання яких не тягне звільнення з військової служби, так само тим видам покарань, які є підставою для припинення військово-службових відносин.

Видання містить коментар до кожного виду покарань, що може бути призначено військовослужбовцям. Авторами запропоновано перелік нормативно-правових актів у сфері виконання покарань, серед яких ті, що прийняті у 2024 році. Ці матеріали систематизовано та розміщено з урахуванням логічної послідовності викладеного матеріалу, а також судової практики. Також у посібнику є зразки процесуальних документів з питань виконання покарань та структурно-логічні схеми до них.

З метою швидкого та зручного доступу користувачів до нормативно-правових актів і судових рішень, надання можливості застосовувати їх у новітній редакції, у виданні використовуються QR-коди.

Посібник буде корисним для військовослужбовців, практичних працівників, які беруть участь у кримінальному провадженні, – суддів, прокурорів, слідчих, адвокатів, правоохоронців, студентів і викладачів закладів вищої освіти, так само усіх, хто цікавиться військовим законодавством України.

ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ, призначених військовослужбовцям

Науково-практичний посібник

*За редакцією
кандидата юридичних наук, доцента
Туркота М. С.*

 НОРМА
ПРАВА[®]

Київ-2025

УДК 344(477)(07)
В42

Виконання покарань, призначених військовослужбовцям:
В42 наук.-практ. посіб. Станом на 10.11.2024 р. / Туркот М. С., Шмаленя С. В., Ганова Г. О., Євтеєва Ю. Е., Саїян С. Г., Сегедіна І. Р., Саркісова К. М., Кондрашова В. Ф., Воевода А. Г., Александров В. О. та ін.; за ред. канд. юрид. наук, доцента Туркота М. С. Київ: Видавництво «Норма права». 320 с.

ISBN 978-617-8306-10-6

У науково-практичному посібнику «Виконання покарань, призначених військовослужбовцям» уперше на рівні окремого видання розглядаються питання, пов'язані з виконання призначених військовослужбовцям покарань. Увагу приділено покаранням, призначення і виконання яких не тягне звільнення з військової служби, так само тим видам покарань, які є підставою для припинення військово-службових відносин.

Видання містить коментар до кожного виду покарань, що може бути призначено військовослужбовцям. Авторами запропоновано перелік нормативно-правових актів у сфері виконання покарань, серед яких ті, що прийняті у 2024 році. Ці матеріали систематизовано та розміщено з урахуванням логічної послідовності викладеного матеріалу, а також судової практики. Також у посібнику є зразки процесуальних документів з питань виконання покарань та структурно-логічні схеми до них.

З метою швидкого та зручного доступу користувачів до нормативно-правових актів і судових рішень, надання можливості застосовувати їх у новітній редакції, у виданні використовуються QR-коди.

Посібник буде корисним для військовослужбовців, практичних працівників, які беруть участь у кримінальному провадженні, – суддів, прокурорів, слідчих, адвокатів, правоохоронців, студентів і викладачів закладів вищої освіти, так само усіх, хто цікавиться військовим законодавством України.

УДК 344(477)(07)

Видавництво «Норма права» прагне сталого майбутнього для нашого бізнесу, наших читачів і нашої планети. У цьому виданні використано папір, сертифікований FSC® та PEFC™

ISBN 978-617-8306-10-6

© Туркот М. С., Шмаленя С. В.,
Ганова Г. О. та ін., 2025
© Видавництво «Норма права», 2025

ЗМІСТ

Перелік умовних скорочень	5
Вступ	6

РОЗДІЛ 1

Загальні положення виконання покарань, призначених військовослужбовцям

1.1. Окремі аспекти проходження військової служби в умовах дії правового режиму воєнного стану	9
1.2. Види покарань, які можуть бути призначені військовослужбовцям	26
1.3. Прокурорський нагляд, відомчий і позавідомчий контроль за виконанням призначених військовослужбовцям покарань	43
<i>Додатки до розділу 1</i>	55

РОЗДІЛ 2

Виконання покарань, призначених військовослужбовцям за вчинення злочинів і кримінальних проступків

2.1. Виконання покарання у виді штрафу	115
2.2. Виконання покарання у виді позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу	124
2.3. Виконання покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю	131
2.4. Виконання покарання у виді громадських робіт	141
2.5. Виконання покарання у виді виправних робіт	147
2.6. Виконання покарання у виді службових обмежень для військовослужбовців	151
2.7. Виконання покарання у виді конфіскації майна	163
2.8. Виконання покарання у виді пробаційного нагляду	167
2.9. Виконання покарання у виді арешту	172
2.10. Виконання покарання у виді обмеження волі	181
2.11. Виконання покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців	185

2.12. Виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк .	202
2.13. Виконання покарання у виді довічного позбавлення волі	208
<i>Додатки до розділу 2</i>	<i>211</i>

РОЗДІЛ 3

Нагляд за військовослужбовцями, звільненими від відбування покарання з випробуванням

3.1. Військовослужбовець як суб'єкт звільнення від відбування покарання з випробуванням	291
3.2. Особливості проходження військової служби під час перебігу іспитового строку	295
3.3. Нормативні документи, що регламентують діяльність посадових осіб органів військового управління з нагляду за поведінкою військовослужбовців, звільнених від відбування покарання з випробуванням	299
<i>Додатки до розділу 3</i>	<i>302</i>
Література	308
Відомості про авторів	317

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВСП – Військова служба правопорядку у Збройних Силах України

ДПС – Державна прикордонна служба України

ЄРДР – Єдиний реєстр досудових розслідувань

ЄСПЛ – Європейський суд з прав людини

ЗСУ – Збройні Сили України

ІТТ – Ізолятор тимчасового тримання

КВК України – Кримінально-виконавчий кодекс України

КК України – Кримінальний кодекс України

КТЗ – Кімната тимчасово затриманих

КПК України – Кримінальний процесуальний кодекс України

КУпАП– Кодекс України про адміністративні правопорушення

МГП – Міжнародне гуманітарне право

НГУ– Національна Гвардія України

НАБУ – Національне антикорупційне бюро України

ООН – Організація Об'єднаних Націй

СЗР– Служба Зовнішньої розвідки України

СБУ– Служба безпеки України

СіЗО – Слідчий ізолятор

УДО – Управління державної охорони

Шановні колеги!

Будь-яка країна світу має власну концепцію воєнної безпеки, де центральне місце завжди належить людині.

Підготовка військовослужбовця як високомотивованого професійного захисника Вітчизни потребує багато зусиль і значного періоду часу. У становленні та вихованні солдата, сержанта, офіцера значну роль відіграє військовий колектив, який хоча й об'єднує співслужбовців за формальними ознаками, водночас за змістом є глибокою та міцною платформою для поєднання їх моральних орієнтирів і життєвих позицій.

Виходячи з розуміння можливостей військового колективу, законодавець передбачив в законі про кримінальну відповідальність спеціальні види покарань, які дозволяють засудженим військовослужбовцям залишатися на військовій службі, і фактично, є особливим видом її проходження.

У науково-практичному посібнику «Виконання покарань, призначених військовослужбовцям» уперше на рівні окремого видання розглядаються питання, пов'язані з виконання призначених військовослужбовцям покарань. Увагу приділено покаранням, призначення і виконання яких не тягне звільнення з військової служби, так само тим видам покарань, які є підставою для припинення військово-службових відносин.

Посібник містить коментар до кожного виду покарань, що може бути призначено військовослужбовцям. Авторами запропоновано перелік нормативно-правових актів у сфері виконання покарань, серед яких ті, що прийнято у 2024 році. Ці матеріали систематизовано та розміщено з урахуванням логічної послідовності викладеного матеріалу, а також судової практики. У виданні є зразки процесуальних документів з питань виконання покарань та структурно-логічні схеми до них.

З метою швидкого та зручного доступу користувачів до нормативно-правових актів і судових рішень, застосовування їх у новітній редакції, у посібнику використовуються QR-коди.

Маємо надію, що видання буде корисним для діючих та майбутніх військових юристів, військовослужбовців, командирів і начальників, практичних працівників, які беруть участь у кримінальному провадженні – суддів, прокурорів, слідчих, адвокатів, студентів і викладачів закладів вищої освіти, так само усіх, хто цікавиться військовим законодавством України.

З повагою,

*кандидат юридичних наук, доцент
Микола ТУРКОТ*

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ, ПРИЗНАЧЕНИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ

1.1. Окремі аспекти проходження військової служби в умовах дії правового режиму воєнного стану

Не буде помилкою зазначити про те, що питання, пов'язані із призначенням особі покарання за вчинення кримінального правопорушення, а також виконанням цього покарання, не є вузькопрофесійними. Законність і справедливість покарання, умови, строк та порядок його відбування завжди були предметом постійної уваги не лише профільних державних структур, а й суспільства, неурядових правозахисних організацій та міжнародних інституцій.

Обравши європейський вектор розвитку, Україна взяла на себе зобов'язання дотримуватися принципу верховенства права, що серед іншого, передбачає визнання державою пріоритетності міжнародних правових актів перед національними.¹ Це положення у подальшому було закріплено в законодавстві України. Зокрема, стаття дев'ята Конституції України², верховенство норм якої поширюється на всі сфери діяльності держави, наголошує на тому, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

Так, в частині першій статті 16 Закону України «Про міжнародні договори України»³ передбачено виконання міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади нашої держави, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, іншими органами державної влади зобов'язань, взятих за міжнародними договорами України, так само моніторинг за здійсненням прав, які випливають з таких договорів для України.

У частині п'ятій статті 3 Кримінального кодексу України⁴ закріплено принцип відповідності законів України про кримінальну відповідальність положенням, що містяться в чинних міжнародних договорах, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України.

Крім того, частиною четвертою статті 9 Кримінального процесуального кодексу України⁵ передбачено обов'язок застосування під час здійснення кримінального провадження положень відповідного міжнародного договору України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України у разі, якщо норми КПК України суперечать цьому договору.

Про те, що до складу кримінально-виконавчого законодавства України входять чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана

¹ Декларація про державний суверенітет України від 12.07.1990 № 55-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>

² Конституція України від 28.06.1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

³ Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>

⁴ Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

Верховною Радою України, йдеться у частині першій статті 2 Кримінально-виконавчого кодексу України.⁶

До міжнародно-правових актів (стандартів), у яких закріплені положення про права людини, і які є обов'язковими для України, потрібно віднести:

– **Загальну декларацію прав людини** (прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року);⁷

– **Міжнародний пакт про економічні, соціальні, культурні права** (прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 грудня 1966 року і набрав чинності 3 січня 1976 року. Пакт ратифікований Україною 19 жовтня 1973 року);⁸

– **Міжнародний пакт про громадянські та політичні права** (Пакт прийнятий 16 грудня 1966 року, ратифікований 19 жовтня 1973 року, набрав чинності для України 23 березня 1976 року);⁹

– **Факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права** (протокол набув чинності для України 25 жовтня 1991 року);^{10, 11}

– **Конвенція ООН про ліквідацію усіх форм расової дискримінації** (підписана Україною 7 березня 1966 року, ратифікована – 21 січня 1969 року, набрала чинності для України – 7 квітня 1969 року);¹²

– **Конвенція ООН про попередження злочину геноциду і покарання за нього 1948 року** (підписана Україною 16 грудня 1949 року, ратифікована 18 березня 1954 року);¹³

– **Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 року** (підписана Україною 17 липня 1980 року, ратифікована 19 грудня 1980 року. Факультативний протокол Конвенції ратифіковано 5 червня 2003 року);¹⁴

– **Конвенція ООН про права дитини 1989 року** (підписана Україною 21 лютого 1990 року, ратифікована 27 лютого 1991 року, набрала чинності для України 03 вересня 1981 року);¹⁵

– **Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах** (підписаний Україною 1 січня 2000 року, ратифікований – 23 червня 2004 року);^{16, 17}

⁶ Кримінально-виконавчий кодекс України від 11.07.2003 № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>

⁷ URL: https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015#Text

⁸ URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text

⁹ URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

¹⁰ URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_086#Text

¹¹ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/582-12#Text>

¹² URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105#Text

¹³ URL: <http://www.preventgenocide.org/ua/konventsia.htm>

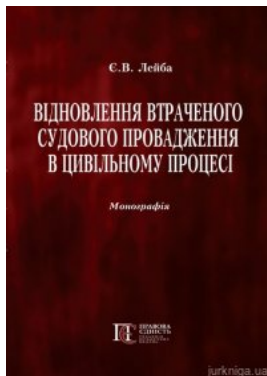
¹⁴ URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text

¹⁵ URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text

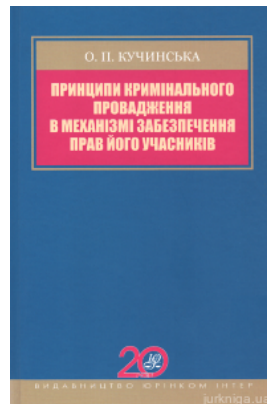
¹⁶ URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_795#Text

¹⁷ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1845-15#Text>

Книги, які можуть вас зацікавити

Відновлення втраченого судового провадження в цивільному -процесі

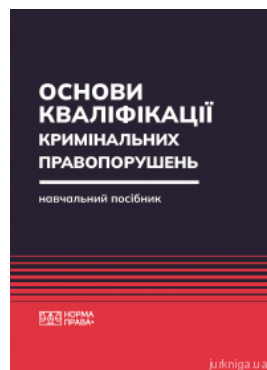
Принципи кримінального провадження в механізмі забезпечення прав його учасників

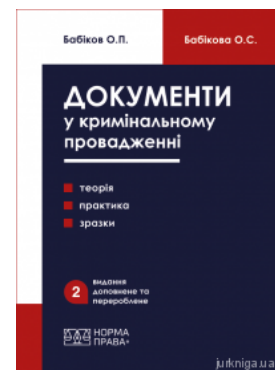
Дух та пристрасті адвоката

Міжнародно-правове регулювання права людини на життя в контексті біоетики. Видання друге

Основи кваліфікації кримінальних правопорушень

Документи у кримінальному провадженні (теорія, практика застосування, зразки). Видання друге

Перейти до галузі права
Кримінальне право та процес

[Перейти на сайт →](#)